

SCRIPTA

Numéro Scripta : 2325

Autre(s) référence(s) : Tabuteau 496 / Round 480

Auteur(s) : Henri II Plantagenêt, Angleterre (roi)

Bénéficiaire(s) : Troarn, Saint-Martin (abbaye)

Genre d'acte : charte

Authenticité : non suspect

Datation : [1155-1157]

Lieu d'émission : Worcester

Action juridique : confirmation

Langue du texte : latin

Analyse

Charte d'Henri II confirmative des possessions de l'abbaye de Saint-Martin de Troarn.

Tableau de la tradition

Éditions principales

- a. Delisle Léopold, *Cartulaire normand de Philippe-Auguste, Louis VIII, Saint-Louis et Philippe le Hardi*, Caen, Hardel (MSAN ; 16, 2e série, 6, p. 160-390), 1852, n° 767, p. 173.
- b. Berger Élie, Delisle Léopold, *Recueil des actes de Henri II, roi d'Angleterre et duc de Normandie concernant les provinces françaises et les affaires de France*, Paris, Imprimerie Nationale (Chartes et diplômes relatifs à l'histoire de France), 1916-1927, 3 vol., n° XXVIII, t. 1, p. 123-129.
- c. Sauvage René-Norbert, *L'abbaye de Saint-Martin de Troarn au diocèse de Bayeux, des origines au seizième siècle*, Caen, Chalopin (MSAN ; 34), 1911, n° XII, p. 376-383.

Indications

Round John-Horace, *Calendar of Documents Preserved in France, Illustrative of the History of Great Britain and Ireland*, 918-1206, Londres, Her Majesty's Stationary Office, 1899, n° 480, p. 170.

Texte établi d'après c

Henricus, rex Anglorum et dux Normannorum et Aquitanorum et comes Andegavorum, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, justiciis, baronibus, vicecomitibus, ministris et omnibus fidelibus suis Anglie et Normannie, salutem. Sciatis me concessisse ecclesie Beati Martini de Troarno et monachis in eadem ecclesia Deo servientibus, omnes donationes, que eis rationabiliter facte sunt in terris et ecclesiis et decimis et in omnibus rebus, tam in Anglia quam in Normannia, sicut illas melius et quietius et liberius habuerunt tempore antecessorum meorum regum Anglie, videlicet Willelmi, proavi mei, et Henrici, avi mei, ex dono comitis Rogeri de Monte Gomerio, qui abbatiam de Troarno fundavit : totum ipsum Troarnum et totum alodium de Buris, cum omnibus appendiciis suis et consuetudinibus et redditibus, tam in terra quam in aqua, in pratis et molendinis, in piscariis, silvis, vineis, hominibus, ecclesiis et decimis, quorum appendiciorum nomina hec sunt : Turfredivilla, Salneriivilla, excepta terra Fulconis, Foletot, Sanctus Paternus, Johannisvilla, Catavilla, cum Ramata et omni consuetudine de marisco et herbatura tocius vicinitatis ; totam Ledrosam cum ecclesia sua ; terram Gaufridi et Rogeri in Ranvilla ; Huldestot et Ernoltot, sicut habuerat Hugo Pincerna ; exclusam totam predicti Troarni, a terra usque ad terram ; et ecclesiam

Sancti Sansonis cum burgo et terra Goisberti, Ingulfi et Heroldi et Ansgoti et Willelmi, clerici de Sancto Sansone, quam tenebant in Sancto Sansone ; et in Barnevilla totum vicum qui vocatur Crepicor et duas piscarias ; et ecclesiam de Guleto cum tota decima tam in terra quam in aqua ; et decimas de theloneis suis de Monte Gomerio et decimas de molendinis suis et de pecudibus suis et de fructu earum ; in Trumo decimam thelonei et molendini et ecclesias ejusdem ville, videlicet Sancti Petri ecclesiam et Sancti Germani et Sancti Wulfranni, cum terra presbiteri, et decimam nutrimenti ; et terram Sancti Ipoliti et Geborei, cum honore Ursi, militis, de Molinis ; et ecclesias de Croceio ex integro, cum terra quam Osbertus tenuit in Sancto Germano et quam tenuit Radulfus in servicio Sancti Hilarii et decimam molendini ; et decimam de nutrimento et fructu de Vitreio ; et decimam de foresta de Gulfer in denariis qui consuetudinaliter inde exeunt ; et decimam piscium de Crusillis, cum uno hospite, et totam terram Rainaldi Malleart ; et ecclesiam Sancti Silvini, cum omni decima et cum omni alodio suo et moltura ipsius ville, et terram Morini carpentarii quam tenebat in burgo Sancti Silvini cum omnibus redditibus suis, et terram Gisleberti Berbium quam habebat in eadem villa, et decimam de theloneo et nutrimento quod erit in Sancto Silvino ; et ecclesiam Rainerii Mansioli, cum ecclesia Sancti Petri, cum tota decima earum, et terram Rogeri Tanetin, quam idem Rogerus eis dedit et concessit, cum tercia parte molendini et aque et arpeno vinee in Airam ; et terram Ursi filii Rainaldi de Molins ; et quicquid Gaufridus, clericus, tenuit in Reivilla cum decima et ecclesia Sancti Martini et cum uno piscatore et terra ejus, et terram quam dedit Anshetillus, clericus, et decimam unius molendini, et decimam foreste de Monte acuto, et quod habeant omnes porcos suos quietos sine pasnagio et omni consuetudine in predicta foresta et ligna sufficienter ad ignem suum et ad domos suas faciendas, et quicquid homines predicti comitis Rogeri eis rationabiliter dederunt in Retisvilla et alibi. Ex dono regis Willelmi, proavi mei : in Cadomo domum Mauri cum alodio suo et omnibus consuetudinibus suis ; in Goisbertivilla terram Alveredi Malbehenc et terram Tetholdi, clerici, cum consuetudinibus que inde ad regem pertinent, et decimam ; in Dumoldivilla terram Rannulfi et consuetudines ad regem inde pertinentes, cum decima et parte ecclesie ; in Billeio terram Radulfi Querolt et fratrum ejus, cum consuetudinibus que ad regem pertinent, et decimam eorum ; et in Furno terram duorum hominum ; in Falesia totam terram Wesmanni et consuetudines ejusdem ad regem pertinentes ; in Retisvilla decimam de crasso pisce. Ex dono regis Henrici, avi mei, et Ricardi, comitis Cestrensis : ecclesiam de castro Vire, cum omnibus que ad illam pertinent, et decimam omnium reddituum ad idem castrum pertinentium, videlicet decimam molendinorum, furnorum, thelonei et terrarum. Ex dono baronum, concessu predicti regis Willelmi: Rogerus de Bellomonte dedit eis unum carrum in foresta de Broctona et pasnagium porcorum suorum in eadem foresta quietum. Ex dono Herberti de Spineto et Matildis, sororis ejus, in Diva totam ecclesiam cum quindecim burgensibus et quinque salinis et quartam partem terre sue in Calvomonte. Ex dono Willelmi, comitis Ebroicensis, et Helewisie, uxoris sue, duas salinas in Waravilla, quas Gillebertus Wenchenel tunc tenuit cum tota terra sua que est de honore de Bavent. Ex dono Roberti de Bellofago, concessu predicti comitis Ebroicensis, ecclesiam de Waravilla cum tota decima, et, ex dono heredum predicti Roberti, unam salinam in disis (sic). Ex dono Bernardi sacerdotis iijor sextarios salis. Ex dono Hugonis Luveti unum hominem quietum de omnibus consuetudinibus in Waravilla. Ex dono Galteri de Mara ij summas salis. Ex dono Durandi unam summam salis. Et ex dono Warini filii Adelicie, unam. Ex dono Roberti et fratris sui, in Salinellis, totam terram suam, et in eadem villa XX summas salis. Ex dono Willelmi de Columberiiis, in Lingronia, totam ecclesiam et terciam partem decime, ubicunque ipsemet habebat ij partes. In eadem villa, ex dono Roberti Coudrain, totam decimam de septies xx acris terre. Ex dono Rochonis totam decimam de decem octo acris de terra Patricii, decimam de xxiiij acris de feodo Burnici, decimam de xvij acris, et terciam partem decime ejusdem ville ubicunque monachi de Sancto Gabriele accipiunt duas partes, et quicquid eis rationabiliter datum est in eadem villa de Lingronia, de feodo et dono Willelmi de Columberiiis et hominum suorum, et de feodo et dono Roberti filii Hamonis et hominum suorum, et de feodo et dono Jordani de Sai et hominum suorum, et de feodo et dono Gaufridi de Constantino et hominum suorum. In Berneriis, ex dono Rogeri de Curcella et heredum et hominum suorum, terras plures et ecclesiam de Taillevilla et quicquid rationabiliter habent in eadem villa. Ex dono Adelicie, sororis Roberti de Rumilleio, v acras terre in Anaeriis et iij acras inter Taillevillam et Sanctum Albinum, et quatuor acras quas Gunterius tenebat de eadem Adelicia, et quicquid habent de feodo Lingronie et Berneriarum. Ex dono Rainaldi Burgevin, in Lione, unum piscatorem cum tota terra sua ; in Beneio ecclesiam cum tota decima. Ex dono Willelmi filii Rainoldi, in Marescals et in Insulis, ij partes decime de tota terra quam habebat in dominio suo, et de terra quam vavassores sui tenebant, et totam rectam decimam de terris illis que postea fuerunt culte. Ex dono Gaufridi Carvel totam decimam terre sue in Alteio et in Cuisseio. Ex dono Willelmi Crassi duas partes decime de bladio et canabe et lino, de feodo xj vavassorum, videlicet Unfridi de Cuisseio, Walteri de Alteio, Rogeri de Alteio, Herberti filii Amis, Turgerii filii Ricardi, Drogonis, patruus ejusdem, Fulcheredi, Alani, Serlonis Cornefol, Ingeranni et Turtini de Cuisseio. Ex dono baronum, concessu

regis Henrici, avi mei: ex dono Willelmi Crassi, in Alteio, duas partes decime iiii rusticorum et dimidii, videlicet Gaufridi Hericii, Roberti de Sancto Laudo, Walteri de Carpichet, Heberti filii Gaufridi, Roberti filii Goisleni, et decimam quatuor bordariorum, videlicet Wimundi, Rainoldi, Turgisii filii Reimburge, et Turolidi filii Goisleni, et terram in eadem villa ad unam granceam faciendam. Ex dono Rannulfi de Praeriis quicquid habebat in Mansiolo Breheri, videlicet ecclesiam et totam terram et quod suum erat in ecclesia de Burceio et in ecclesia de Prateriis, et dimidium molendinum ejusdem ville, et terram Hucemanni, et unam mansuram quam habebat in Cavinnoliis, et medietatem ecclesie de Muscampis, et landam que est juxta ecclesiam et criptam Burnelli, cum duabus acris terre juxta pontem et mansuram Avicie, et decimam omnium molendinorum suorum et omnium pecorum et caseorum et vellerum. Et, in Anglia, apud Dalbeiam et Holesbeiam, duas partes decime in segetibus, et decimam de mala et de pecoribus et caseis et velleribus que in dominio ejus erant, et mansuram Sewardi braciatoris. Ex dono Radulfi vicecomitis ecclesiam de Campinnoliis et totam decimam. Ex dono Willelmi de Milleio ecclesiam de Milleio cum xl acris terre, et ecclesias de Calido loco, et totum Lessarbois. Ex dono Ranulfi, filii Tustini de Prateriis, et hominum suorum xx acras terre. Ex dono Alveredi de Cumbraio decimam tocius panis de annona sua facti et decimam pretii de frumento suo vendito, et illam partem quam habebat in ecclesia de Agerneio. Ex dono Ranulfi de Prateriis terram Willelmi presbiteri et Radulfi de Covert et Herlewini fratrum, et, preter terram quam ecclesia de Muscampis prius habebat, dedit idem Ranulfus predictus lx acras terre et locum ad faciendum unum molendinum, et molturam de hominibus suis in illa parochia manentibus, et decimam de suis molendinis, et in silvis suis ligna sufficienter ad edificia sua facienda, et pasturam porcorum suorum quietam, et decimam tocius pasnagii sui. Ex dono Walteri de Meduana et uxoris sue et filiorum suorum, Hamelini et Juhelli, quicquid habebant in ecclesia de Muscampis et in ecclesia de Burceio et in ecclesia de Troitemer, et decimam de molendinis de Agun. Et in Muscampis terram Nigelli filii Suavis et terram Atilliorum et terram Cornardi et terram Colli anseris et terram de Landa et communitatem de bosco de Muscampis, et, in eodem bosco, ex dono filiorum Ottonis, sufficienter ligna ad ignem monachorum et porcos suos quietos de pasnagio. Ex dono Ottonis de Tilleio quicquid habebat in ecclesia de Muscampis cum domibus que sunt circa ecclesiam que fuerant comitisse, et cum sua parte terre illius que vocatur Landa, que est sita inter ecclesiam et publicam viam a meridie, et quicquid habebat in cimiterio et terram Rogeri Ginet, et terram Colli anseris, et pasturam pecoribus et bestiis eorum in bosco et plano cum suis propriis pecoribus, et decimam molendini sui, et totam terram Rabel cum sua parte ecclesie de Burceio. Ex dono Radulfi Guz et Roberti, nepotis ejus, ecclesiam de Venjuns et decimam. Ex dono Ricardi de Carevilla suam partem ecclesie et decime que pertinet ad feodum Ingerranni de Vedacio. Ex dono Ricardi Malbehenc ecclesiam de Beneio cum tota decima, et lx acras terre. Ex dono Hugonis Britonis decimam thelonei de Stolvio et decimam molendini et terram unius burgensis. Ex dono Willelmi de Traceio molendinum de Trebuchet et decimam molendinorum suorum de Sancto-Vigore. Ex dono Ricardi de Novilla et Willelmi ecclesiam de Novilla. Ex dono Radulfi de Prateriis ecclesiam de Aiglestonia et totam decimam, et totam terram presbiteri et unum hominem in eadem villa, cum quatuor bovatis terre, et in Chindentrona ij partes decime et decimam de molendinis suis et piscariis et de bosco suo et de lana ovium suarum et caseorum suorum, et decimam omnium reddituum censuum suorum. Ex dono Rogeri de Laceio ecclesiam Sancti Stephani de Rupe et unum rusticum cum lx acris terre. Ex dono Gualteri de Meduana decimam de forno et de molendino de Fonteneio Paganelli. Ex dono Radulfi Guz decimam de Beebec. Ex dono Willelmi de Capella ecclesiam de Olnebac, cum omnibus redditibus et pertinentiis suis, et lx acras terre in eadem villa, et unam masuram cum gardino et terram que ad ipsam pertinet. Ex dono Rogeri de Burgeelvilla xv acras terre, quas Willelmus de Olnebac ei dedit in eadem villa pro pace et concordia de morte patris sui. Ex dono Helie de Cagneio ecclesias Sancte Marie et Sancti Martini et Sancti Vigoris et medietatem altaris Sancti Germani, cum tota decima de feodo comitis, et ex dono ejusdem Helie et hominum suorum et aliorum dominorum ejusdem ville, terram et pratum. Ex dono Rogeri Tanetin totam suam partem de ecclesia de Gillervilla et totam terram suam. Et in Husmelinivilla decimam de feodo comitis. Ex dono Hugonis de Crepicor et heredum suorum, ecclesiam de Clivilla cum tota decima, et terram Willelmi presbiteri et decimam trium molendinorum. Ex dono Rainaldi Pulcini decimam molendini sui de Capella, vel in bladio vel in denariis, concessu heredum suorum. Ex dono Lancelini de Airam et heredum suorum, totam ecclesiam de Airam et totam decimam de feodo de Grentemaisnil, quod tenebat de Willelmo de Anserivilla, et tres acras-terre et dimidiam cum comparatione unius arpentis vinee. Ex dono Hugonis Britonis, in Felgeriis, terram trium hospitum et decimam molendini, in Stouvy decimam thelonei et molendini et terram unius burgensis. Ex dono Roberti de Martinowas xxx acras terre in Ramata et totam decimam de molendino suo de Rollo. Ex dono Ricardi de Angervilla decimam de tribus partibus de molendino de Ane[r]villa. Et, in Anglia, ex dono predicti comitis Rogeri de Monte Gomerio, totam terram de Rogentona cum hominibus ejusdem ville et omnibus pertinentiis suis ; et in Harengeria terram et homines ; et in Walteham tres hydas terre ; et in Grafan et Estremetona decimas ; et in Cicestria duas mansuras et ecclesiam Sancti Ciriaci ; et in Mersetona decimam ; et in Olfam decimas. Quare volo et firmiter precipio quod predicta abbacia de Troarno et monachi in eadem Deo servientes omnia predicta, que eis rationabiliter data sunt, habeant et in perpetuam elemosinam teneant, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus et quietanciis suis, prenomnatis terris et ecclesiis et tenementis pertinentibus cum quibus predicti donatores ea unquam melius et liberius tenuerunt, in bosco et plano, in pratis et

pasturis, in terris, ecclesiis et decimis, in aquis et molendinis, in viis et semitis, in vivariis et piscariis, et in omnibus rebus et in omnibus locis, ita bene et in pace et libere et quiete et honorifice, sicut predicti donatores ea tenuerunt et sicut carte donatorum et carte regum Anglie Willelmi, proavi mei, et Henrici, avi mei, testantur eis et confirmant, et sicut ipsa abbacia et monachi predicti ea unquam melius, liberius, quietius et honorificentius tenuerunt, tempore prenominatorum antecessorum meorum regum Anglie. Testibus Teobaldo, Cantuariensi archiepiscopo, et Johanne, Wirecestriensi episcopo, et Gisleberto, Herefordensi episcopo, et Thoma, cancellario, et Willelmo, fratre regis, et Roberto, comite Legrecestriensi, et Willelmo, comite Gloecestriensi, et Raginaldo, comite Cornubie, et Henrico de Essex, et Ricardo de Humeto, connestabulario, et Ricardo de Luci, et Roberto, filio comitis Legrecestrie, et Mannessero Biset, dapifero, et Warino filio Geroldi, camerario, et Roberto de Dunestanvilla, et Goscelino de Baillolio, et Henrico de Oilli, et Willelmo de Lanvalein et Willelmo de Bello campo. Apud Wircestriam.